

A 2009. évi CXXII. tv. 7.J.§. alapján a köztulajdonban álló gazdasági társaságnál belső kontroll rendszert kell a szervezet vezetőjének 2020-tól kialakítani és a vonatkozó kormányrendeletek szerint működtetni.

A Felügyelő Bizottság (FB) számára előírt feladatokat szedtük össze ebben a dokumentumban a 339/2019. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint:

A rendelet hatálya a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Takarékos tv.) alapján belső kontrollrendszer kialakítására és működtetésére köteles köztulajdonban álló gazdasági társaságokra és a belső kontrollrendszer kialakítását és működtetését a felügyelőbizottságának javaslata alapján vállaló köztulajdonban álló gazdasági társaságokra terjed ki.

A törvény erejénél fogva, ahol nem kötelező a belső kontroll rendszer bevezetése, ott az FB annak ellenére is dönthet a kormányrendelet alkalmazásáról.

A belső kontrollrendszer kialakítása és fejlesztése során a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője figyelembe veszi a társaság legfőbb szerve, a tulajdonosi joggyakorló, a felügyelőbizottság, valamint a külső ellenőrzés és a belső ellenőrzés által a nemzetközi és hazai standardok és jó gyakorlatok ismeretében megfogalmazott ajánlásokat és javaslatokat.

A FB ajánlásokat és javaslatokat fogalmazhat meg a belső kontroll rendszer kialakítása és működtetése kapcsán, de az a jogszabályi és nemzetközi standardokon nem mutathat túl illetve azokkal nem lehet ellentétes. A módszertanok a Pénzügyminisztérium vagy a szalkay.hu oldalakról letölthetők.

Megfelelést támogató szervezeti egység

A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője megfelelési tanácsadókból álló megfelelést támogató szervezeti egységet hoz létre, amely közvetlenül a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjének alárendelve végzi a munkáját. Ha a megfelelést támogató szervezeti egység kialakítása a köztulajdonban álló gazdasági társaság számára a gazdasági társaság tevékenységének természete, mérete és összetétele alapján aránytalan terhet jelent, és a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője hitelt érdemlően igazolni tudja a tulajdonosi jogok gyakorlójának, hogy a megfelelési feladatok ellátását nem befolyásolja hátrányosan, úgy elegendő egy személy megfelelési tanácsadót kijelölni. A megfelelési tanácsadói feladatok ellátása megbízási jogviszony keretében is biztosítható. A megfelelést támogató szervezeti egység vezetőjének, vagy ha a tevékenységet egy megfelelési tanácsadó látja el, akkor megfelelési tanácsadónak felsőfokú jogi vagy gazdasági végzettséggel rendelkező, büntetlen előéletű személy

jelölhető ki a **felügyelőbizottság** egyetértésével. A megfelelési tanácsadónak vagy megfelelést támogató szervezeti egység esetében legalább egy megfelelési tanácsadónak legalább kétéves, a végzettségének megfelelő szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie.

A megfelelési tanácsadó egység vagy személy kijelölése az ügyvezető jogköre, de minden esetben azt a FB is jóvá kell hagynia.

A tulajdonos képviselőjének, a köztulajdonban álló gazdasági társaság tulajdonosi joggyakorlójának, első számú vezetőjének, az igazgatóság tagjának, valamint a felügyelőbizottság tagjának a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény szerinti hozzátartozója,

A megfelelési tanácsadó kinevezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani az összeférhetlenségi esetekre.

A megfelelésért felelős a belső kontroll rendszer feladatainak teljesítéséről évente legalább egyszer jelentést készít a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője és a felügyelőbizottság részére. A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője a jelentést tájékoztatásul megküldi a társaság legfőbb szerve részére.

A megfelelési tanácsadó jelentése formailag nem kötött, de mindenképpen tartalmaznia kell a belső kontroll rendszer 5 elemének értékelését, illetve célszerű, ha annak felépítése megegyezik az ügyvezető év végén elkészülő nyilatkozatával.

Nyilatkozat a belső kontrollrendszer működéséről

A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője - a megfelelésért felelős által előkészített - nyilatkozatban értékeli a köztulajdonban álló gazdasági társaság belső kontrollrendszerét.

A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője megküldi a nyilatkozatot a felügyelőbizottság részére. A felügyelőbizottság a nyilatkozatra vonatkozó álláspontjáról határozatban dönt. Ha a felügyelőbizottság nem fogadja el a nyilatkozatot, az elutasítás indokát a határozatában szerepelteti. A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú a nyilatkozatot - a felügyelőbizottság vonatkozó határozatával együtt - tájékoztatásul megküldi a társaság legfőbb szerve és a tulajdonosi joggyakorló részére. A felügyelőbizottság a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjét intézkedési terv készítésére kötelezi, ha a nyilatkozatot nem fogadja el, vagy a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője a nyilatkozat erre vonatkozó pontját tölti ki. Az intézkedési tervet a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője tájékoztatásul megküldi a társaság legfőbb szerve részére. Az intézkedési terv végrehajtásáról a gazdasági társaság első számú vezetője az abban meghatározott végső határidőt követő 15 napon belül, de legalább évente beszámol a felügyelőbizottságnak és a társaság legfőbb szervének.

A már korábban említett nyilatkozatot a FB-nek értékelni kell, a saját tapasztalatai alapján ezt vagy elfogadja, vagy határozattal elutasíthatja azt. Ebben az esetben intézkedési tervet kell az első számú vezetőnek készítenie, hogy a belső kontroll rendszerben meglévő, feltárt vagy külső szakértő által megállapított hiányosságokat rendezze. Ezt követően már a nyilatkozat elfogadható, de az intézkedési terv nyomon követése fontos, illetve az abban vállalt feladatok teljesülés esetén a FB-t tájékoztatni kell arról.

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok belső ellenőrzése

A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője biztosítja a belső ellenőrzés működési feltételeit. A belső ellenőrzési tevékenység ellátása részben vagy egészben - a felügyelőbizottság előzetes jóváhagyásával - külső szolgáltató bevonásával is biztosítható.

A felügyelőbizottság és a belső ellenőrzési vezető jogosult

a) ideiglenes kapacitás-kiegészítés vagy

b) speciális szakértelem szükségessége esetén

külső szolgáltató bevonására javaslatot tenni a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjének.

A belső ellenőr kinevezése, munkaszerződésének megkötése vagy a megbízási szerződés aláírása előtt az FB jóváhagyását kell kérni, aki erről határozatot hoz. Ez a feladat akkor is, ha főállásban kerül az ellenőr foglalkoztatásra, de ideiglenesen külső szakértőt kell bevonni a vizsgálatba. Itt is figyelni kell az összeférhetlenségi esetek kezelésére, esetleges feloldására.

A belső ellenőrzési alapszabályt a felügyelőbizottság hagyja jóvá, amely tartalmazza

- a belső ellenőrzési tevékenység célját és hatókörét,
- a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezeti egység felhatalmazását és felelősségét,
- a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezeti egység helyét a szervezeten belül,
- a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezeti egység beszámolási kötelezettségét és kapcsolattartását a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője, az igazgatóság, a felügyelőbizottság és a tulajdonosi joggyakorló vonatkozásában,
- a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezeti egység hozzáféréseit a belső ellenőrzési tevékenysége elvégzéséhez szükséges adatokhoz, személyekhez és fizikai eszközökhöz.

A belső ellenőr kötelező feladata a belső ellenőrzési kézikönyv és jellemzően az abban lévő belső ellenőrzési alapszabály elkészítése. Ennek jóváhagyása a FB hatáskörébe került.

A belső ellenőrzési kézikönyvet a belső ellenőrzési alapszabályban meghatározottaknak megfelelően a felügyelőbizottság vagy a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője hagyja jóvá.

A belső ellenőr kötelező feladata a belső ellenőrzési kézikönyv és jellemzően az abban lévő belső ellenőrzési alapszabály elkészítése. Ennek jóváhagyása a FB hatáskörébe került.

A belső ellenőrzést végző személy - beleértve a külső szolgáltató által kijelölt személyeket is - a személye vonatkozásában fennálló összeférhetlenségre tekintettel nem vehet részt olyan belső ellenőrzési tevékenységben, amely tekintetében vele szemben az alábbi összeférhetlenségi okok állnak fenn:

a tulajdonos képviselőjének, a köztulajdonban álló gazdasági társaság tulajdonosi joggyakorlójának, első számú vezetőjének, az igazgatóság tagjának, a felügyelőbizottság tagjának, valamint a köztulajdonban álló gazdasági társaság ellenőrzés alá vont szervezeti egysége munkavállalójának a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény szerinti hozzátartozója,

A belső ellenőr kinevezésekor vagy megbízásakor, a megfelelési tanácsadóhoz hasonlóan, kiemelt figyelmet kell fordítani az összeférhetlenségi esetekre.

A belső ellenőrt érintő összeférhetlenségről a belső ellenőrzési vezető az összeférhetlenség okának tudomására jutásától számított 10 napon belül határoz. A belső ellenőrzési egység vezetőjének, vagy az egyszemélyi belső ellenőr személyét érintő összeférhetlenség esetén a felügyelőbizottság az összeférhetlenség okának tudomására jutásától számított 10 napon belül határoz. A döntés meghozataláig az összeférhetlenségben érintett személyt az adott ellenőrzésben való részvétel alól fel kell menteni.

Egyes esetekben a belső ellenőrzést végző személy részére az FB felmentést adhat az összeférhetlenség aló, ez általában kisebb szervezetek, és munkaviszonyban foglalkoztatott ellenőr esetén merülhet fel (pl. korábban az ellenőr a szervezet vagy szervezeti egység munkatársa volt, vagy közeli hozzátartozója dolgozik ott).

A belső ellenőrzési vezető feladata

- a belső ellenőrzési alapszabály és a belső ellenőrzési kézikönyv elkészítése,
- a kockázatelemzéssel alátámasztott stratégiai és éves ellenőrzési tervek összeállítása, a felügyelőbizottság jóváhagyása után a tervek végrehajtása, valamint azok megvalósításának nyomon követése,

A belső ellenőr minden évben október 31-ig elkészíti a következő év ellenőrzési tervét, amit a FB hagy jóvá. Fontos, hogy a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és a PM módszertanok alapján, azok formáját és tartalmát kötelező jelleggel be kell tartani.

Ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, valamint munkaviszonyból származó kötelezettség vétkes megszegése miatti felelősségre vonási eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjének, valamint a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjének érintettsége esetén a felügyelőbizottság haladéktalan tájékoztatása a belső ellenőrzés eszközeivel feltárt adatokról és javaslatként a megfelelő eljárások megindítására,

Az ellenőr kötelessége a vizsgálatok során tudomására jutott, kiemelt integritást sértő események bekövetkezésekor (pl. jelentős pénztérhiány, leltár során tapasztalt vagyonihiány, ügyvezető érintettsége, stb.) közvetlenül a FB tájékoztatása, még a jelentés elkészítése előtt.

A lezárt belső ellenőrzési jelentés jóváhagyása, valamint annak megküldése a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője és a felügyelőbizottság részére a belső ellenőrzési alapszabályban meghatározottaknak megfelelően.

A belső ellenőrzés által készített jelentéseket a FB elé kell teljes egészében (nem csak kivonat formában) terjeszteni, akik határozatban fogadják el azt.

A belső ellenőr tájékoztatja a felügyelőbizottságot és a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetőjét az éves ellenőrzési terv megvalósításáról, és az attól való eltérésekről,

A belső ellenőrzés éves munkájáról a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és a PM módszertanok alapján éves beszámolót készít. Ezt a FB elé kell terjeszteni, akik azt határozatban fogadják el azt.

A belső ellenőrzési vezetőnek joga van a felügyelőbizottsághoz fordulni, továbbá meghívottként tanácskozási joggal részt venni a felügyelőbizottság és - ha az adott köztulajdonban álló gazdasági társaságnál működik - az auditbizottság ülésein.

A belső ellenőr és a megfelelési tanácsadó az FB ülésekre meghívható, de megjelenésük kötelező jelleggel nem került megállapításra.

A belső ellenőr tevékenysége során jogosult:

Ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, valamint munkaviszonyból származó kötelezettség vétkes megszegése miatti felelősségre vonási eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, haladéktalanul jelentést tesz a belső ellenőrzési vezetőnek, a belső ellenőrzési vezető érintettsége esetén a felügyelőbizottságnak.

Az ellenőr kötelessége a vizsgálatok során tudomására jutott, kiemelt integritást sértő események bekövetkezésekor (pl. jelentős pénztérhiány, leltár során tapasztalt vagyonihiány, ügyvezető érintettsége, stb.) közvetlenül a FB tájékoztatása, még a jelentés elkészítése előtt

A belső ellenőrzési vezető kockázatalapú éves ellenőrzési tervet állít össze. A tárgyévet követő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervet benyújtja a felügyelőbizottság részére. A felügyelőbizottság a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője és a tulajdonosi jogok gyakorlója véleményének figyelembevételével a tárgyévet megelőző év december 31. napjáig jóváhagyja az éves ellenőrzési tervet.

A belső ellenőr minden évben október 31-ig elkészíti a következő év ellenőrzési tervét, amit a FB hagy jóvá. Fontos, hogy a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és a PM módszertanok alapján, azok formáját és tartalmát kötelező jelleggel be kell tartani. A FB-nek a tárgyévet megelőző év december 31-ig el kell az éves tervet határozattal fogadnia.

A belső ellenőrzési vezető az éves ellenőrzési jelentést benyújtja a felügyelőbizottság részére és tájékoztatásul megküldi a köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője részére. A felügyelőbizottság legkésőbb a tárgyévet követő év május 31. napjáig jóváhagyja az éves ellenőrzési jelentést. A köztulajdonban álló gazdasági társaság első számú vezetője az éves ellenőrzési jelentést tájékoztatásul megküldi a társaság legfőbb szervének.

A belső ellenőrzés éves munkájáról a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és a PM módszertanok alapján éves beszámolót készít. Ezt a FB elé kell terjeszteni, akik azt határozatban fogadják el azt. A FB-nek a tárgyévet követő év május 31-ig el kell az éves belső ellenőri jelentést határozattal fogadnia

2020. január 17.

Szalkay István

ügyvezető, belső ellenőrzési szakértő